

βόντες: επιρρηματική χρονική μετοχή, επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στη μετοχή έσελθόντες, σε σχέση με την οποία εκφράζει το προτερόχρονο. Είναι συνημμένη στο υποκείμενο της μετοχής έσελθόντες (βλ. παρακάτω). ἐγγειρίδια: αντικείμενο του λαβόντες. έσελθόντες: επιρρηματική χρονική μετοχή, επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα κτείνουσι, σε σχέση με το οποίο εκφράζει το προτερόχρονο. Είναι συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. ἐξαιπναίως: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο έσελθόντες. ἐς τὴν βουλὴν: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (κίνηση) στο έσελθόντες.

9. οἱ δέ... παροῦσαν: ημιπερίοδος, που αποτελεί μια κύρια πρόταση κρίσεως καταφατική. Εκφέρεται με οριστική (κατέφυγον). κατέφυγον: ρήμα. οἱ δέ πινες: υποκείμενο του ρήματος. ὀλίγοι: ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο οἱ δέ πινες. δντες: εννοείται επιθετική μετοχή, που προσδιορίζει το οἱ δέ πινες, το οποίο είναι και υποκείμενο στη ρηματική φύση της. τῆς γνώμης: γενική κατηγορηματική της ιδιότητας στο οἱ δέ πινες, μέσω της εννοούμενης μετοχής δντες (βλ. και παραπάνω, πρόταση 6 δ). τῆς αὐτῆς: ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός (όχι κατηγορηματικός, γιατί συνοδεύεται από άρθρο) προσδιορισμός στο ουσιαστικό γνώμης. τῶ Πειθίᾳ: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο τῆς αὐτῆς. ἐς τὴν τριήρη (ενν. ναῦν): εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (κίνηση) στο ρήμα. τὴν Ἀττικὴν: ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο τριήρη (ναῦν). παροῦσαν: επιθετική μετοχή, που προσδιορίζει το τριήρη (ναῦν), το οποίο είναι και υποκείμενο της ρηματικής φύσης της. ἐτι: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στη μετοχή παροῦσαν.

Πραγματολογικές – Ιστορικές παρατηρήσεις

Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον: Στα επόμενα κεφάλαια (Γ 70-81) ο Θουκυδίδης θα παρουσιάσει τον εμφύλιο πόλεμο που ξέσπασε στην Κέρκυρα το καλοκαίρι του 427 π.Χ., ανάμεσα σε δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς. Ο πόλεμος αυτός ήταν οξείατος, χωρίς προηγούμενο στον ελληνικό χώρο. Ο Θουκυδίδης περιγράφει τα γεγονότα του εμφυλίου πολέμου λιτά και προσεχτικά, με βάση τις πληροφορίες που είχε. Τα γεγονότα όμως αυτά του δίνουν την αφορμή να προχωρήσει στα κεφάλαια Γ 82-83 (βλ. παρακάτω) σε φιλοσοφική θεώρηση των επιδράσεων και των συνεπειών που έχει ο πόλεμος στη φύση του ανθρώπου («παθολογία» του πολέμου).

ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι... ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες: Η Επίδαμνος, στη θέση του σημερινού Δυρραχίου, ήταν αποικία των Κερκυραίων, που είχε ιδρυθεί το 627 π.Χ. με αρχηγό τον Κορίνθιο Φάλιο Ερατοκλείδη, από το γένος των Ηρακλειδών (υπενθυμίζεται ότι η Κέρκυρα ήταν αποικία μιας ομάδας Δωριέων της Κορίνθου, που ιδρύθηκε το 734 π.Χ.). Η γεωγραφική της θέση συνέβαλε στην ανάπτυξη αξιόλογης εμπορικής δραστηριότητας με την Κάτω Ιταλία και τη Σικελία. Στις εσωτερικές ταραχές της πόλης (436 π.Χ.) αναμίχθηκαν τόσο η Κόρινθος (υποστηρίζοντας τους δημοκρατικούς), όσο και η Κέρκυρα (υποστηρίζοντας τους ολιγαρχικούς), κάτι που οδήγησε τις δύο πόλεις σε ρήξη: η τελευταία σύγκρουση ήταν η ναυμαχία στα Σύβοτα (πρόκειται για δυο μικρά νησιά κοντά στις ακτές της Θεσπρωτίας) το 433 π.Χ.. Στη ναυμαχία εκείνη νίκησαν οι Κερκυραίοι, με τη βοήθεια της παρουσίας μοίρας του αθηναϊκού στόλου. Είχαν όμως σημαντικές απώλειες: από τους 1050 Κερκυραίους αιχμαλώτους, 250 σημαίνοντες πολίτες (μάλλον όχι απλώς μετριοπαθείς, έντιμοι και πατριώτες, όπως υποστηρίζει ο Gomme, II, 359, αλλά με ολιγαρχικές τάσεις: βλ. και Ε. Λαμπρίδη, *Θουκυδίδου Ἱστορίαι*: Γ-Δ, σσ. 309-310, σημ. 113) δεν πουλήθηκαν δούλοι, αλλά κρατήθηκαν με πολλές περιποιήσεις στην Κόρινθο, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν αργότερα, όταν οι περιστάσεις θα το απαιτούσαν, ως πολιτικοί πράκτορες των Κορινθίων. Πραγματικά, η στιγμή της απόλυσής τους συνδεόταν με την επικράτηση των δημοκρατικών στα πράγματα της Κέρκυρας και το διαφαινόμενο κίνδυνο προσάρτησης του νησιού στην Αθηναϊκή συμμαχία.

τῷ μὲν λόγῳ... Κέρκυραν προσποιῆσαι: Το τάλαντο (νομισματική μονάδα) ισοδυναμούσε με 60 αττικές μνες· η μνα ισοδυναμούσε με 100 αττικές δραχμές. Η δραχμή ήταν το τρέχον νόμισμα συναλλαγών της Αθήνας με τα πολλαπλάσια και τις υποδιαίρέσεις του: δίδραχμα, τετράδραχμα, οβολοί κ.λπ. Στην Κόρινθο, την Κέρκυρα και σε άλλες ελληνικές πόλεις κυκλοφορούσε παράλληλα τοπικό νόμισμα, ο στατήρ (βλ. παρακάτω), που ισοδυναμούσε με δύο δραχμές.

Το ποσό των 800 ταλάντων που συμφωνήθηκε ανάμεσα στις αρχές της Κορίνθου και τους εκεί πρόξενους της Κέρκυρας να καταβληθεί ως εγγύηση για την απόλυση των 250 αιχμαλώτων είναι εξαιρετικά υπέρογκο: είναι διπλάσιο περίπου από τα τακτικά ετήσια έσοδα της Αθηναϊκής συμμαχίας (460 τάλαντα· αυτό οδήγησε μερικούς να διορθώσουν το *ὀκτακοσίων σε ὀγδοήκοντα*). Δημιουργούνται λοιπόν ερωτηματικά για το αν η συμφωνία ήταν πραγματική (*λόγῳ*) και όχι εικονική και δεν αποτελούσε μέρος πολιτικής συμπαγηνίας, προκειμένου να εξυπηρετηθεί το σχέδιο που αποκαλύπτει ο Θουκυδίδης στη συνέχεια: να διαλυθεί και η παραμικρή υπόνοια για τον πραγματικό σκοπό της επιστροφής των Κερ-

κυραίων ολιγαρχικών (ἐργῶ), που ήταν η προσάρτηση της Κέρκυρας στην Κόρινθο.

Η χειρονομία των Κορινθίων εγγυητών θα μπορούσε να δράσει εφησυχαστικά πάνω στον κερκυραϊκό λαό: θα μπορούσε να πείσει τους Κερκυραίους πολίτες για τις αγαθές προθέσεις της Κορίνθου. Έτσι θα καθίστατο ευκολότερη η πραγματοποίηση των σχεδίων της Κορίνθου, καθώς θα επικρατούσε στο νησί η ολιγαρχική παράταξη.

Το γεγονός ότι τελικά δεν εφησυχάστηκαν οι Κερκυραίοι πολίτες οφείλεται στις συνθήκες υπό τις οποίες συνέβη η απελευθέρωση:

- α. Ήταν η εποχή που είχε επικρατήσει η δημοκρατική - φιλοαθηναϊκή παράταξη, με αρχηγό τον Πειθία.
- β. Το ποσό που υποτίθεται ότι κατέβαλαν ήταν εξαιρετικά υπέρογκο (ξεπερνούσε κατά πολύ τα ετήσια έσοδα της Αθηναϊκής συμμαχίας), κάτι που ασφαλώς προκάλεσε υποψίες στο λαό του νησιού.

Αμέσως μετά την απελευθέρωσή τους, οι 250 Κερκυραίοι ολιγαρχικοί άρχισαν προπαγάνδα κατά της Αθήνας και συνωμοτική δράση κατά της δημοκρατικής παράταξης (ιδίως κατά του αρχηγού της, του Πειθία).

τοῖς προξένους: Οι ελληνικές πόλεις δεν αντάλλασσαν μεταξύ τους διπλωματικούς εκπροσώπους, όπως συμβαίνει σήμερα στις διακρατικές σχέσεις. Τα συμφέροντά τους σε μια άλλη πόλη τα εμπιστευόνταν σε γηγενείς πολίτες της πόλης αυτής, που έπαιρναν τον τίτλο του «προξένου». Καθόκοντα προξένου, που μπορούσε να είναι ένας ή περισσότεροι, ανέθεταν οι πόλεις σε πρόσωπα με αποδεδειγμένους δεσμούς με τις ίδιες ή τους πολίτες τους και με προσφορά υπηρεσιών προς αυτές, συνήθως μετά από πολλές ενέργειες των ενδιαφερομένων, που θεωρούσαν τιμητική όσο και επωφελή από πολλές πλευρές (πολιτικές, οικονομικές κ.ά.) την απόκτηση της προξενικής ιδιότητας. Όταν ένας πολίτης αναλάμβανε εθελοντικά να προσπαίζει και να προωθεί τα συμφέροντα μιας άλλης πόλης στον τόπο του («εθελόπροξενος», βλ. παρακάτω), ενίσχυε θετικά την υποψηφιότητά του για την επίσημη ανάθεση σε αυτόν του προξενικού λειτουργήματος.

Καὶ ἔπρασσον... τὴν πόλιν: Με τη λέξη *ἀποστήσωσιν* δεν εννοείται να οδηγήσουν την πόλη σε αποστασία από την Αθηναϊκή συμμαχία, αφού η Κέρκυρα δεν ήταν επίσημο μέλος της, αλλά να την απομακρύνουν από την άμεση επιρροή της Αθήνας, που μετά την κήρυξη του Πελοποννησιακού πολέμου είχε καταφέρει να εμπλέξει τους Κερκυραίους για ένα διάστημα σε στρατιωτική συνεργασία μαζί της (το 431 π.Χ., στην πρώτη ναυτική επιχείρηση των Αθηναίων στην Πελοπόννη-

σο) και να δημιουργήσει ερείσματα στο νησί, που προετοίμαζαν την προσάρτησή του στη συμμαχία. (Αξίζει να σημειωθεί ότι και το 433 π.Χ., στη ναυμαχία στα Σύβοτα, υπήρχε και μια μοίρα του αθηναϊκού στόλου, την οποία είχαν στείλει οι Αθηναίοι ύστερα από την υπογραφή επιμαχίας, δηλ. αμυντικής συμφωνίας· βλ. και παρακάτω).

Το 427 π.Χ. οι συνθήκες ευνοούσαν περισσότερο από κάθε άλλη φορά την πλήρη προσάρτηση της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία:

- α. Το *πλῆθος*, δηλ. ο λαός, πολίτες φτωχοί και μέτριου εισοδήματος, ζούσαν κάτω από δύσκολες συνθήκες και πολλοί ήταν χρεωμένοι, όπως παρατηρεί ο ίδιος ο Θουκυδίδης (Γ 81). Ενώ λοιπόν στα πλαίσια του παραδοσιακού ολιγαρχικού πολιτεύματος (που ακολουθούσε τα πρότυπα της πολιτικής οργάνωσης της Κορίνθου) την εξουσία ασκούσαν οι γαιοκτήμονες της παλιάς τάξης των αριστοκρατών μαζί με τους πλούσιους εμπόρους - πλοιοκτήτες, στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου με την επιρροή του κράτους της Αθήνας η *ἀλία* (μορφή Εκκλησίας του Δήμου) αποκτά κυριαρχικά δικαιώματα, στα όρια μιας ιδιότυπης ίσως δημοκρατικής μεταρρύθμισης.
- β. Το 433 π.Χ. και ενώ λάμβανε χώρα η σύγκρουση της Κέρκυρας με την Κόρινθο, η Αθήνα ανταποκρίθηκε πρόθυμα στο αίτημα του νησιού για βοήθεια, στέλνοντας μια μοίρα από το στόλο της. Τα γεγονότα αυτά, όπως είναι φυσικό, δημιούργησαν αφενός φιλοαθηναϊκό, αφετέρου αντικορινθιακό κλίμα στο νησί.
- γ. Η Αθήνα είχε δημιουργήσει *ἐπιμαχία* (αμυντική συμμαχία) με την Κέρκυρα το 433 π.Χ., για να μην παραβιάσει τις τριακονταετείς σπονδές του 433 π.Χ.. Τώρα όμως που ο Πελοποννησιακός πόλεμος είχε αρχίσει, τίποτα δεν εμπόδιζε τους Αθηναίους να προχωρήσουν τις διαδικασίες για την πλήρη ένταξη του νησιού στη συμμαχία τους.
- δ. Ο Πειθίας, αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης και «εθελόπροξενος» των Αθηναίων στην Κέρκυρα, ήταν ευφυής και δυναμική πολιτική προσωπικότητα, κατορθώνοντας να επηρεάσει καθοριστικά τους συμπολίτες του.

Ολοφάνερο είναι λοιπόν ότι η Κέρκυρα οδηγούνταν κατευθείαν σε προσχώρηση στην Αθηναϊκή συμμαχία. Την πολιτική αυτή πορεία του νησιού κινήθηκαν να ανακόψουν οι ολιγαρχικοί.

ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι... ὥσπερ καὶ πρότερον: Όπως μαρτυρεί ο ίδιος ο Θουκυδίδης (Α 32), η Κέρκυρα ακολουθούσε αδέσμευτη πολιτική, μένοντας έξω από συμμαχίες. Τα γεγονότα όμως της Επιδάμνου, που έφεραν τους Κερκυραίους

σε σύγκρουση με τους Κορινθίους, τους ώθησαν το 433 π.Χ. να ζητήσουν με πρεσβεία τους στην Αθήνα την ένταξή τους στην Αθηναϊκή συμμαχία. Σύμφωνα με το βασικό όρο της συμμαχίας (Θουκυδίδης Α 44: *τοὺς αὐτοὺς ἔχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν*) οι Αθηναίοι θα ήταν υποχρεωμένοι να υποστηρίξουν στρατιωτικά την Κέρκυρα στις διαφορές της με την Κόρινθο, παραβιάζοντας έτσι τις τριακονταετείς απονδές του 445 π.Χ. και προκαλώντας τους Σπαρτιάτες. Σταθμίζοντας λοιπόν τις επιπτώσεις από τη σύναψη μιας πλήρους συμμαχίας, απέρριψαν το αίτημα των Κερκυραίων και αρκέστηκαν στη σύναψη μιας αμυντικής συμμαχίας (ἐπιμαχίας).

Τώρα όμως, υπό την πίεση των συμφερόντων που διαμορφώθηκαν από τις νέες ιστορικές συγκυρίες και των ανησυχιών που ασφαλώς θα προκαλέσει η επιστροφή και δραστηριότητα των ολιγαρχικών αιχμαλώτων στην Κέρκυρα, οι Αθηναίοι έσπευσαν μέσα από τη διπλωματική οδό να εξασφαλίσουν την προσάρτηση του νησιού και να κατοχυρώσουν τα συμφέροντά τους στην περιοχή. Η ταυτόχρονη άφιξη πρεσβείας και από την πλευρά της Πελοποννησιακής συμμαχίας, απόδειξη του ανάλογου ενδιαφέροντος της Σπάρτης, δημιούργησε πολιτικό αδιέξοδο στους Κερκυραίους και οι ζημιώσεις που προφανώς ακολουθούσαν οδήγησαν στην ψήφιση συμβιβαστικής πρότασης, που εξισορροπούσε τις ιδεολογικές αντιθέσεις και τις στρατηγικές βλέψεις: επικυρώθηκε ξανά το καθεστώς της αμυντικής συμμαχίας με τους Αθηναίους (τὰ *ἔνυκείμενα*) και ανανεώθηκαν οι πριν από το 433 π.Χ. φιλικές σχέσεις με τους Πελοποννησίους (ὡς *περὶ καὶ πρότερον*). Ωστόσο, όπως έδειξαν τα πράγματα, επρόκειτο για μια περιστασιακή και εύθραυστη συμφωνία.

ἦν γὰρ Πειθίας... προεστῆκει: Ο Πειθίας ήταν Κερκυραίος, επικεφαλής του δήμου, ένθερμος εκφραστής της φιλοαθηναϊκής πολιτικής και μέλος της κερκυραϊκής βουλῆς εκείνη τη χρονιά. Η λέξη *ἐθελοπρόξενος* υποδηλώνει ότι είχε α- νυλάβει εθελοντικά να προσασπίζει τα συμφέροντα της Αθήνας στην Κέρκυρα.

ἐπάγουσιν αὐτόν... τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν: Αμέσως μετά την κύρωση από την Εκκλησία του Δήμου του ψηφίσματος για το καθεστώς των διμερών σχέσεων με Αθήνα και Σπάρτη, οι εξελίξεις στο εσωτερικό της Κέρκυρας επιβεβαιώνουν τη σοβούσα κρίση γύρω από τον πολιτικό προσανατολισμό του νησιού. Μηνύσεις και αντιμηνύσεις μεταξύ των ολιγαρχικών και των δημοκρατικών για υποθέσεις που αφορούσαν το δημόσιο συμφέρον (βλ. παρακάτω) θα γίνουν το έναυσμα πιο δυναμικών συγκρούσεων. Στόχος των ολιγαρχικών ήταν ο επικεφαλής των δημοκρατικών Πειθίας (βλ. παραπάνω), ο οποίος θα κατηγορηθεί ως ὁ-

γανο της Αθήνας που εργαζόταν για την πλήρη εξάρτηση (καταδουλοῦν) της Κέρκυρας από αυτή.

Ὁ δὲ ἀποφυγὼν: Ο Πειθίας κατάφερε να αθωωθεί, καθώς οι πολιτικές καταγγελίες εις βάρος του ήταν δύσκολο να αποδειχτούν. Κινούμενος από εκδικητική διάθεση, μικρότητα και μισαλλοδοξία, θα σύρει στα δικαστήρια τους κατηγορούς του.

ἀνθυπάγει αὐτὼν τοὺς πλουσιωτάτους... καὶ τοῦ Ἀλκίνου: Το κατηγορητήριο του Πειθία δεν περιλάμβανε πολιτικές καταγγελίες: οι καταγγελίες του έχουν έντονο θρησκευτικό και πολιτικό χαρακτήρα, καθώς αποκαλύπταν κοινωνικές προκλήσεις, τις μεθόδους πλουτισμού των μεγάλων γαιοκτημόνων καλλιεργητών και την ιερόσυλη εκμετάλλευση της κτηματικής περιουσίας των θρησκευτικών ιδρυμάτων. Τα επιβαρυντικά στοιχεία ήταν αναμφισβήτητα, καθώς οι κατηγορούμενοι, παρά την απαγόρευση του νόμου, έκοβαν συστηματικά μεγάλες ποσότητες ξύλων από τα εδάφη του Δία και του θεοποιημένου ομηρικού βασιλιά Αλκίνου, που τους ήταν νοικιασμένα για καλλιέργεια, και τα χρησιμοποιούσαν ως υποστυλώματα των κλημάτων στις δικές τους αμπελοφυτείες. Σύμφωνα με άλλη άποψη, οι πλούσιοι επιδίωκαν να σφετεριστούν τα ιερά κλήματα ή έκοβαν τα κλαδιά από τις ιερές ελιές για να μολιάσουν τις δικές τους. Το μέγεθος της παράβασης μπορούσε εύκολα να αποδειχτεί με την καταμέτρησή τους: εύκολα λοιπόν το δικαστήριο μπορούσε να επιδικάσει το ανάλογο πρόστιμο (ένας αργυρός κορινθιακός στατήρας για κάθε υποστύλωμα).

Στην αντιμετώπιση αυτή του Πειθία διαφαίνεται ότι η διαμάχη των αντίπαλων παρατάξεων (δημοκρατικών και ολιγαρχικών) δεν έκρυβε μόνο ιδεολογικά αλλά και κοινωνικά κίνητρα. Αυτό πιστοποιείται και από άλλες, πιο εύγλωττες αναφορές του ιστορικού στη συνέχεια της αφήγησής του (βλ. παρακάτω Γ 81).

πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων: Ο θεσμός της ικεσίας ήταν πανάρχαιος (γνωστός ήδη από τα ομηρικά έπη) και πανελλήνια αναγνωρισμένος. Ικέτες μπορούσαν να γίνουν οποιοιδήποτε κινδύνευαν από διάφορες αιτίες ή καταδιώκονταν για κάποια πράξη τους. Συνήθως κατέφευγαν στα ιερά των θεών, αγκάλιαζαν το βωμό ή το άγαλμα του θεού και ζητούσαν άσυλο. Η βίαιη απομάκρυνσή τους από τα ιερά θεωρούνταν πράξη ιεροσυλίας: πίστευαν ότι ήταν ενδεχόμενο να προκληθούν συμφορές στην πόλη που παραβίαζε την ασυλία του ικέτη.

ὅπως ταῖς ἀποδόσιν: Οι κατηγορούμενοι επιδίωκαν να πληρώσουν το πρόστιμο σε δόσεις ή να πληρώσουν μικρότερο ποσό ύστερα από συμφωνία. Βλ. και Gomme, II 361. Ο νόμος όμως δεν επέτρεπε κάτι τέτοιο (βλ. παρακάτω, τῷ νόμῳ ἐξείργοντο).

ἐτίγγανε γὰρ καὶ βουλῆς ὧν: Η βουλή στα ολιγαρχικά πολιτεύματα ήταν ολιγαριθμο σώμα που συγκέντρωνε την πολιτική εξουσία· τα μέλη της ήταν ισόβια και προέρχονταν από την τάξη των ευγενών και των πλουσίων.

Στην Κέρκυρα, κατά το πρότυπο της μητρόπολής της Κορίνθου, είχε υιοθετηθεί ο θεσμός των *προβούλων*: επρόκειτο για ένα περιορισμένο συμβούλιο που έφερε επεξεργασμένες τις υποθέσεις στη βουλή και του οποίου ο πρόεδρος προέδρευε και στην *άλια* (Εκκλησία του Δήμου).

Η *άλια* δεν είχε κυριαρχικά δικαιώματα στα ολιγαρχικά πολιτεύματα: λειτουργούσε συμβουλευτικά, συμμετέχοντας τυπικά σχεδόν στη νομοθετική διαδικασία ή επικυρώνοντας νομοσχέδια και ψηφίσματα που είχαν ετοιμαστεί από τη βουλή.

Υπό την πίεση των κοινωνικών διαφοροποιήσεων που είχαν συντελεστεί στην Κέρκυρα μετά την επιμαχία του 433 π.Χ. και ιδίως μετά την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου (άνοδος της τάξης των εμπόρων και των βιοτεχνών, ισχυρή επιτροπή της Αθήνας) είχε αρχίσει και εδώ ο εκδημοκρατισμός των πολιτικών θεσμών: η θητεία των βουλευτών είχε γίνει ετήσια και οι βουλευτές δεν ανήκαν πια μόνο στην ανώτερη τάξη. Ιδιαίτερα αυτή την περίοδο φαίνεται πως οι δημοκρατικοί είχαν ήδη τον έλεγχο της βουλής. Άλλωστε το *πλήθος* (ο λαός, η Εκκλησία του Δήμου) είχε αποκτήσει ουσιαστικό ρόλο στη διαχείριση των πραγμάτων που το αφορούσαν.

Οἱ δ' ἐπειδὴ... ἐξ ἐξήκοντα: Οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί προχωρούν στην οργάνωση συνωμοσίας: μπήκαν με μαχαίρια στη βουλή, όπου σκότωσαν τον Πειθία και άλλους 60 βουλευτές και απλούς πολίτες που ανήκαν στην παράταξη των δημοκρατικών. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, οι λόγοι που ώθησαν τους ολιγαρχικούς σε αυτή τη πράξη ήταν δύο:

- Το αδιέξοδο στο οποίο βρέθηκαν, προσπαθώντας μάταια να υπερκεράσουν το νόμο (*ἐπειδὴ τῷ νόμῳ ἐξείργοντο*).
- Ο ορατός πια γι' αυτούς κίνδυνος προσχώρησης της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία με απόφαση του κερκυραϊκού λαού (*ἐπινθάνοντο τὸν Πειθίαν μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπέσειν*). Οι μαρτυρίες του Θουκυδίδα είναι αποκαλυπτικές των νέων κοινωνικών και πολιτικών πραγματι-

κοτήτων που είχαν αρχίσει να επικρατούν στο νησί στη φάση της μετάβασης από την ολιγαρχία στη δημοκρατία.

τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίους φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν: Η συγκεκριμένη διατύπωση παραπέμπει σε σύναψη πλήρους συμμαχίας. Πβ. και Α 44.

ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη: Για την οργάνωση του ναυτικού στην αρχαία Ελλάδα, βλ. *Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα*, για τη Β' Λυκείου, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1998, σσ. 97-98. Γενικότερα για την οργάνωση του στρατού βλ. σσ. 87-98.

Χαρακτηρισμός προσώπων

- Κορίνθιοι:** Όπως φαίνεται από το κεφάλαιο αυτό, οι Κορίνθιοι (όπως και οι Αθηναίοι, κάτι που θα διαφανεί στα επόμενα κεφάλαια) ακολουθούν την πάγια τακτική των μεγάλων δυνάμεων απέναντι σε μικρότερα και πιο αδύναμα κράτη που προσπαθούν να κρατήσουν την ουδετερότητά τους: *υπό το πρίσμα των συμφερόντων τους*, δημιουργούν στην Κέρκυρα τέτοια πολιτική αναστάτωση, που οδηγεί στον οξυτάτο εμφύλιο πόλεμο. Χαρακτηριστική είναι η *ἐξυπνη κίνηση* που είχαν κάνει πριν από πέντε χρόνια: είχαν κρατήσει 250 επιφανείς (και μάλλον ολιγαρχικών πολιτικών πεποιθήσεων) αιχμαλώτους στην Κόρινθο με πολλές περιποιήσεις, με σκοπό να τους χρησιμοποιήσουν την κατάλληλη στιγμή: τώρα λοιπόν τους στρέφουν ενάντια στη δημοκρατική (φιλοαθηναϊκή) παράταξη του νησιού τους, προκειμένου να αποτρέψουν την πλήρη ένταξη της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία.
- Κερκυραίοι αιχμάλωτοι - ολιγαρχικοί:** Οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί (ιδίως οι αιχμάλωτοι των Κορινθίων) εμφανίζονται *επιθετικοί εναντίον της φιλοαθηναϊκής παράταξης* στο νησί: πλησιάζουν κατ' ιδίαν τους συμπολίτες τους, προκειμένου να τους πείσουν να απομακρυνθούν από την επιρροή της Αθήνας και σπεύδουν να κάνουν πολιτική δίκη εναντίον του Πειθία (του αρχηγού των δημοκρατικών): η κίνησή τους αυτή ήταν *άστοχη*, αφενός διότι δεν μπορούσαν να έχουν σαφείς αποδείξεις για τις καταγγελίες, αφετέρου γιατί ξεσήκωσαν την οργή των δημοκρατικών, σε μια χρονική στιγμή μάλιστα που η απόφαση του κερκυραϊκού λαού (φιλία με τους Πελοποννησίους) ήταν μάλλον ευνοϊκή γι' αυτούς. Στην πραγματικότητα όμως οι Κερκυραίοι ολι-

γαρχικοί είναι θήματα των περιστάσεων, καθώς οδηγήθηκαν στις ενέργειες τους αυτές επηρεασμένοι από τους Κορινθίους.

3. **Πειθίας** Ο αρχηγός της δημοκρατικής - φιλοαθηναϊκής πολιτικής παράταξης στην Κέρκυρα εμφανίζεται έξυπνος πολιτικός, με δημιουργική όμως συμπεριφορά με την επιρροή που ασκούσε στους συμπολίτες του πέντε σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο πολίτευμα της Κέρκυρας (που έτεινε πια να εκδημοκρατιστεί): διοχέτευσε όμως την εκδικητικότητα του προς τους ολιγαρχικούς σύροντας τους πέντε επιφανέστερους σε δίκη με καταγγελίες που αφορούσαν κοινωνικές προκλήσεις (όχι με πολιτικές καταγγελίες). Με την επιμονή του να πληρώσουν βαριά πρόστιμα οι πέντε ολιγαρχικοί, οδήγησε και αυτός άθελά του, ίσως, το νησί στην εμφύλια σύρραξη, καθώς έστρεψε τους πολιτικούς του αντιπάλους να οργανώσουν πραξικόπημα.

Νόημα

Ο εμφύλιος πόλεμος στην Κέρκυρα ξεκίνησε μετά την επιστροφή των Κερκυραίων που είχαν αιχμαλωτίσει οι Κορινθίοι. Ως αιτία για την απελευθέρωση των αιχμαλώτων παρουσιάστηκε η καταβολή εγγύησης ύψους 800 ταλάντων στους Κορινθίους από τους Κερκυραίους προξένους. Η πραγματική αιτία όμως ήταν ότι είχαν πείσει τους αιχμαλώτους να προσαρτήσουν την Κέρκυρα στην Κόρινθο. Προς αυτή την κατεύθυνση ενεργούσαν οι Κερκυραίοι αιχμάλωτοι προσεγγίζοντας και ιδίαν τους πολίτες του νησιού. Η αποστολή Αθηναίων και Κορινθίων πρεσβευτών στο νησί οδήγησε τους κατοίκους να αποφασίσουν αφενός τη διατήρηση της συμμαχίας με τους Αθηναίους, αφετέρου τη φιλία με τους Πελοποννησίους.

Οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί σπεύδουν να καταγγείλουν τον Πειθία, τον αρχηγό της δημοκρατικής - φιλοαθηναϊκής παράταξης και πρόξενο της Αθήνας στο νησί, για προσπάθεια υποδούλωσης της πατρίδας του στους Αθηναίους. Ο Πειθίας όμως αθωώνεται και καταγγέλλει με τη σειρά του πέντε επιφανείς ολιγαρχικούς ότι κόβουν τα υποστυλώματα των κλημάτων από ιερές τοποθεσίες. Πραγματικά, καταδικάστηκαν να πληρώσουν το πρόστιμο που τους αναλογούσε, ύστερα μάλιστα από την επιμονή του Πειθία στη βουλή να εφαρμοστεί αυστηρά ο νόμος. Βλέποντας λοιπόν οι ολιγαρχικοί από τη μια ότι δεν μπορούσε να βρεθεί συμβιβαστική λύση για το πρόστιμο και από την άλλη ότι ο Πειθίας ασκούσε επιρροή στους Κερκυραίους και μπόρεσε να τους κάνει να δεχτούν να γίνει το νησί πλήρες μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας, οργάνωσαν πραξικόπημα. Μπήκαν στη βουλή και σκότωσαν και τον ίδιο τον Πειθία και άλλους 60 Κερκυραίους, με-

λη της βουλής και απλούς πολίτες· λίγοι μόνο δημοκρατικοί κατάφεραν να φτάσουν στην αθηναϊκή τριήρη που βρισκόταν ακόμη στο λιμάνι της Κέρκυρας και να σωθούν.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου (Κεφ. 70)

1. Η αντίθεση λόγω - έργω αποτελεί θεμελιακή αντίθεση στο έργο του Θουκυδίδη. Ποια σκοπιμότητα εξυπηρετεί η χρήση της εδώ;

Βλ. παραπάνω, Πραγματολογικά - Ιστορικά ("τῷ μὲν λόγῳ... Κέρκυραν προσποιῆσαι").

2. Πώς κρίνετε την απόφαση των Κερκυραίων για τήρηση ουδετερότητας; Συζητήστε τις πιθανότητες επιτυχίας μιας τέτοιας απόφασης μέσα στο πολιτικό σκηνικό που διαμορφώνεται στην Κέρκυρα.

Βλ. παραπάνω, Πραγματολογικά - Ιστορικά ("ἔψηφίσαντο Κερκυραῖοι... ὥσπερ καὶ πρότερον").

3. Να συζητήσετε και να αξιολογήσετε την απόφαση των ολιγαρχικών να παραπέμψουν τον κυριότερο πολιτικό τους αντίπαλο (δηλ. τον Πειθία) σε δίκη.

Βλ. παραπάνω, Πραγματολογικά - Ιστορικά ("ὑπάγουσιν αὐτόν... τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν").

4. Πώς κρίνετε την απόφαση του Πειθία να οδηγήσει κι αυτός με τη σειρά του τους αντιπάλους του σε δίκη; Η απάντησή σας θα πρέπει να βασιστεί σε κριτήρια α) ηθικά και β) πολιτικά.

Βλ. παραπάνω, Πραγματολογικά - Ιστορικά ("Ὁ δὲ ἀποφυγὼν" καὶ "ἀνθυπάγει αὐτὼν τοὺς πλουσιωτάτους ... καὶ τοῦ Ἀλκίνου").

5. α) Προσπαθήστε να καταγράψετε τα αίτια που οδήγησαν τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς στο πραξικόπημα. β) Ποιο φαντάζεστε ότι είναι το πολιτικό κλίμα που διαμορφώθηκε στην Κέρκυρα μετά τη δολοφονία του Πειθία και των άλλων δημοκρατικών;

Με την άφιξη πρεσβευτών από την Αθήνα και την Κόρινθο, άρχισαν διαπραγματεύσεις που κατέληξαν στην απόφαση των Κερκυραίων από τη μια να διατηρήσουν τη συμμαχία με τους Αθηναίους, όπως οριζόταν από τις χειμενές συνθήκες (δηλ. ως επιμαχία), από την άλλη να είναι φίλοι με τους Πελοποννησίους, όπως και πριν από τις συγκρούσεις της Επιδάμνου (που είχαν ξεκινήσει το 435 π.Χ.). Η απόφαση αυτή των Κερκυραίων ήταν ουσιαστικά ένα ψήφισμα ουδετερότητας· στην πραγματικότητα όμως δε θα μπορούσε να έχει μεγάλη διάρκεια, καθώς ήταν έντονοι οι βλέψεις και των Κορινθίων και των Αθηναίων στο νησί.

Την αρχή λοιπόν έκαναν οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι, οι οποίοι αμέσως αναζήτησαν προσχήματα για να ανακινήσουν το θέμα. Στην πραγματικότητα όμως αυτοί ήταν περισσότερο ευνοημένοι από την απόφαση του λαού της Κέρκυρας, για τους εξής λόγους:

- α. Η σύγκρουση της Κέρκυρας με την Κόρινθο με αφορμή τα γεγονότα της Επιδάμνου ασφαλώς είχε κάνει τους Κερκυραίους να βλέπουν με δυσπιστία τις προθέσεις της μητρόπολής τους. Μια συμφωνία λοιπόν που προέβλεπε φιλία με την Κόρινθο ήταν θετικό βήμα, τουλάχιστον για εκείνη τη χρονική στιγμή.
- β. Όλα στην Κέρκυρα έδειχναν ότι αργά ή γρήγορα το νησί θα γινόταν πλήρες μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας· το γεγονός αυτό ευνοούνταν τόσο από τη στάση που είχε δείξει η Αθήνα στη ναυμαχία στα Σύβοτα (είχε σταθεί στο πλευρό της Κέρκυρας), κάτι που είχε οδηγήσει στη δημιουργία αμυντικής συμμαχίας (έπιμαχίας), όσο και από τη συνεχή άνοδο της δημοκρατικής φιλοαθηναϊκής παράταξης στην πολιτική σκηνή του νησιού. Το γεγονός ότι η πλήρης ένταξη στην Αθηναϊκή συμμαχία καθυστέρουσε, ασφαλώς ήταν εξέλιξη που ευνοούσε τους ολιγαρχικούς, οι οποίοι κέρδιζαν χρόνο.

Παρ' όλα αυτά, οι ολιγαρχικοί έσπευσαν να οδηγήσουν τον Πειθία, αρχηγό της δημοκρατικής παράταξης (και άρα κυριότερο αντίπαλό τους) σε δίκη. Με την κίνησή τους αυτή απέβλεπαν στα εξής:

- α. Να εξοντώσουν τον Πειθία, καταδικάζοντάς τον για προδοσία (για προσπάθεια δηλ. υποδούλωσης του νησιού στους Αθηναίους).

- β. Να εξοντώσουν τη δημοκρατική παράταξη, αφού από τη μια θα έμενε χωρίς αρχηγό, από την άλλη θα είχε αμαυρωθεί στη συνείδηση των πολιτών από τις κατηγορίες του Πειθία.

- γ. Να δημιουργήσουν κλίμα τρομοκρατίας στους Κερκυραίους πολίτες, αποτρέποντας έτσι οποιαδήποτε άλλη προσπάθεια για εκδημοκρατισμό ή προσέγγιση με την Αθήνα.

Τελικά όμως τα σχέδια των ολιγαρχικών απέτυχαν· το μόνο που κατάφεραν ήταν να εμπλακούν οι ίδιοι σε δίκη που τελικά απέβη σε βάρος τους.

6. Φανταστείτε ότι είστε ένας Κερκυραίος, απλός οπαδός των ολιγαρχικών. Ποια επιχειρήματα θα χρησιμοποιούσατε για να δικαιολογήσετε τις ενέργειες των ομοϊδεατών σας;

Βλ. παραπάνω, Πραγματολογικά - Ιστορικά ("Καί ἔπρασσον... τὴν πόλιν").

7. Ποια στοιχεία της αφήγησης του Θουκυδίδη στο Κεφ. 70 είναι ενδεικτικά των γενικότερων κοινωνικών και πολιτικών μεταβολών που είχαν αρχίσει να επικρατούν στην Κέρκυρα κυρίως από το 433 π.Χ. και ύστερα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Με ποιους σύγχρονους όρους που αποτελούν και βασικές συνιστώσες του δημοκρατικού πολιτεύματος αποδίδονται σαφέστερα αυτές οι μεταβολές;

Όπως καταδεικνύεται στο κεφάλαιο 3, 70 της Ιστορίας του Θουκυδίδη, οι νέες κοινωνικές και πολιτικές πραγματικότητες που είχαν αρχίσει να επικρατούν στο νησί οδηγούσαν στη μετάβαση του πολιτεύματος από την ολιγαρχία στη δημοκρατία. Πιο συγκεκριμένα:

- α. Το γεγονός ότι τα δικαστήρια λειτουργούν πέρα από σκοπιμότητες (αθωώνουν τον Πειθία, ασφαλώς λόγω έλλειψης στοιχείων, ενώ αντίθετα καταδικάζουν τους πέντε επιφανείς ολιγαρχικούς να πληρώσουν πρόστιμο) παραπέμπει στις αρχές της ισότητας και της ισονομίας.
- β. Το γεγονός ότι ο λαός αποφασίζει συλλογικά για θέματα που αφορούν το κράτος παραπέμπει στην καθιέρωση της αρχής της πλειοψηφίας: δεν παίζει πια ρόλο η αριστοκρατική καταγωγή ή ο πλούτος.

Όπως είναι φυσικό, οι μεταβολές αυτές στο πολίτευμα δυσάρεστούν τους ολιγαρχικούς, καθώς έχαναν τα από αιώνες κεκτημένα δικαιώματά τους: αυτό τους οδήγησε στο να αντιδράσουν βίαια, οργανώνοντας πραξικόπημα.

8. ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν: Για ποιους λόγους η αθηναϊκή πρεσβεία παρέτεινε την παραμονή της στην Κέρκυρα και μετά την αποχώρηση της πελοποννησιακής;

Σε αντίθεση με την πρεσβεία από την Πελοπόννησο, η αθηναϊκή παρέτεινε τη διαμονή της στην Κέρκυρα μετά το ψήφισμα του κερκυραϊκού λαού. Οι λόγοι που επέβλεψαν κάτι τέτοιο ήταν σημαντικοί:

- Το ψήφισμα του κερκυραϊκού λαού χαρακτηρίζεται μάλλον ευνοϊκό για τους Κορινθίους· δεν ισχύει το ίδιο όμως και για τους Αθηναίους: οι τελευταίοι, ενώ έβλεπαν τη δύναμη της δημοκρατικής παράταξης στο νησί να αιξάνεται ολοένα και περισσότερο, κάτι που τους έδινε βάσιμες ελπίδες για την πλήρη ένταξη της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία, βλέπουν ξαφνικά τα πράγματα να παραμένουν στάσιμα, καθώς απλώς επικυρώνεται η ήδη υπάρχουσα επιμαχία: λογικό ήταν λοιπόν να ανησυχούν για τις εξελίξεις και να επιθυμούν να παρακολουθήσουν την κατάσταση από κοντά.
- Η αθηναϊκή πρεσβεία ασφαλώς πληροφορούνταν τα σχετικά με το πραξικόπημα των ολιγαρχικών στο νησί· εύλογο λοιπόν ήταν να παρατείνει τη διαμονή της για να παρέμβει, αν παρουσιαζόταν ανάγκη.

9. Να σχηματίσετε σύντομες φράσεις στη ΝΕ με τις λέξεις στασιαστής, εχέγγυο, εγγνητής, κάθεριξη, επίκειται.

- Οι **στασιαστές** δημιούργησαν επεισόδια.
- Δεν υπήρχαν τα απαραίτητα **εχέγγυα** για να αφεθούν ελεύθεροι.
- Ο **εγγνητής** κατέβαλε το ποσό των 500.000 για την απελευθέρωση του κρατούμενου.
- Καταδικάστηκε σε **κάθειρξη** 20 ετών.
- **Επίκειται** αύξηση στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων.

10. πόλιν (§1), ἄνδρας (§4): Χρησιμοποιώντας ως α' ή β' συνθετικό τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε τρία σύνθετα ουσιαστικά από καθεμία και να σχηματίσετε αντίστοιχες προτάσεις με αυτά.

α. "πόλιν"

- Η **ακρόπολη** των Αθηνών βρίσκεται κοντά στο λόφο Φιλοπάτπου.
- Η Κόρινθος ήταν η **μητρόπολη** της Κέρκυρας.
- Η Φιλοσοφική Σχολή βρίσκεται στην **Πανεπιστημιούπολη**.

β. "άνδρας"

- Παρασημοφορήθηκε για τις **ανδραγαθίες** του.
- Στην ελληνική βουλή υπάρχει **ανδροκρατία**.
- Το **αντρώγυνο** ήταν πολύ αγαπημένο.

11. εξόφληση, αποστασία, άφεση, ειρκτή, φερέγγυος, χρήμα, όρκος: Με ποιες λέξεις του Κεφ. 70 σχετίζονται ετυμολογικά οι παραπάνω;

εξόφληση < όφλόντων

αποστασία < ἐστασίαζον, ἀποστήσωιν

άφεση < ἀφεθέντες

ειρκτή < ἐξείργοντο

φερέγγυος < διηγγυμένον

χρήμα < χρήσασθαι

όρκος < ἐξείργοντο

12. ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην (§3): α) Να γράψετε την πρόταση μεταφέροντας το ρήμα σε όλους τους χρόνους της ίδιας ἐγκλίσης και φωνής. β) να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον άλλο αριθμό.

- Βλ. παραπάνω, ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ (η υπόλοιπη πρόταση δε μεταβάλλεται).
- "ὑπάγει αὐτοὺς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐς δίκας".

13. Να μεταγραφούν σε χρόνο ενεστώτα οι ρηματικοί τύποι που αναφέρονται στις ενέργειες των ολιγαρχικών για την κατάληψη της εξουσίας.

ξινίσταντο → ξινίστανται
 λαβόντες → λαμβάνοντες
 έσελθόντες → έσιόντες
 κτείνουσι (ιστορ. ενεστ.) → κτείνουνσι

14. Να εντοπίσετε όλους τους τύπους αόρ. β' του κεφαλαίου και να τους γράψετε στο γ' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής στη φωνή που βρίσκονται.

Τύπος κειμένου (αορ. β')	Γ' ενικό οριστικής	Γ' πληθυντικό οριστικής
ήλθον	ήλθε(ν)	ήλθον
άφικομένης	άφίκετο	άφίκοντο
καταστάντων	κατέστη	κατέστησαν
άποφυγών	άπέφυγε(ν)	άπέφυγον
όφλόντων	ώφλε(ν)	ώφλον
άποδύσιν	άπέδωκε(ν)	άπέδωσαν
λαβόντες	έλαβε(ν)	έλαβον
έσελθόντες	έσηλθε(ν)	έσηλθον
κατέφυγον	κατέφυγε(ν)	κατέφυγον

15. Μπορείτε να επιβεβαιώσετε την ακόλουθη άποψη με συγκεκριμένα παραδείγματα από το Κεφ. 70: «Ο Θουκυδίδης απομακρύνει ό,τι είναι τυχαίο και κρατάει μόνο ό,τι χρησιμεύει για να φανεί η πορεία μιας ενέργειας· και αντίθετα, πάλι, προσκολλάται σ' αυτή την ενέργεια χωρίς να παραμελεί κανένα της στοιχείο· μ' αυτόν τον τρόπο, η αφήγησή του φαίνεται να παίρνει τη μορφή αποδεικτικού συλλογισμού. Οι συνθήκες τις οποίες συγκρατεί είναι αναγκαίες και επαρκείς για το αποτέλεσμα στο οποίο καταλήγει. Δεν μπορούμε τίποτα να αφαιρέσουμε, τίποτα να μεταβάλουμε. Και η συνοχή που αποκτά η αφήγηση – από τις προκειμένες ως τα συμπεράσματα – παίρνει έτσι ένα χαρακτηρισμό αναγκαιότητας» (Jacqueline de Romilly, Ιστορία και Λόγος στον Θουκυδίδη, σ. 49).

Η άποψη της Jacqueline de Romilly επιβεβαιώνεται από τον τρόπο που ο Θουκυδίδης αφηγείται τα γεγονότα στο κεφάλαιο 3, 70. Συγκεκριμένα, ο ιστορικός αναφέρει μόνο τα γεγονότα που έχουν να κάνουν με τις αφορμές του εμφυλίου στην Κέρκυρα: παραβλέπει, για παράδειγμα, τις λεπτομέρειες των συνομιλιών που είχαν οι Κερκυραίοι με τους Λακεδαιμονίους, προσπερνώντας τες με τη φράση "έξ λόγους καταστάτων". Αντίθετα, προσκολλάται στις ενέργειες του δημοκρατικού Πειθία και των ολιγαρχικών αντιπάλων του (δίνοντας λεπτομέρειες για τις δίκες που έλαβαν χώρα και παρουσιάζοντας ζωηρά τη θανάτωση του Πειθία και άλλων ομοϊδεατών του από τους ολιγαρχικούς), καθώς αυτές φωτίζουν το πάθος των δύο παρατάξεων που οδήγησε στο σκληρό εμφύλιο.